

INNOVO
ONDERWIJS OP MAAT
NETWERK

Cortemich
Brede School Voerendaal

Kwaliteitskaart – Sociaal emotioneel leren en executieve functies

Kaart	Sociaal emotioneel leren en executieve functies
Verantwoordelijke	Adjunct directeur
Bouwsteen	Pedagogisch-didactisch handelen Veiligheid
Eerste keer vastgesteld	02-04-2024
Laatste evaluatie en bijstelling	

Aanleiding:

Het team van basisschool Cortemich heeft als missie om leerlingen vanuit onze grondgedachte: 'Zorg goed voor jezelf, de ander en de omgeving' basisvaardigheden aan te leren om te participeren in een snel veranderende samenleving. Om expliciete aandacht te geven aan het sociaal emotioneel leren gebruiken we verschillende methodes/programma's zoals de methode Kwink en het programma Rots en Water.

Op Cortemich vinden we het essentieel dat leerlingen vaardig worden in het 'leren' en daardoor succesvol kunnen zijn. Daarom zijn we blij met de aandacht die er vanaf januari 2022 binnen INNOVO is voor het versterken van de executieve functies door middel van een training aan de onderwijsondersteuners zodat zij hiermee op de scholen aan de slag kunnen.

Door de verschillende methodes/programma's is er onduidelijkheid in het team ontstaan en wordt er één taal gemist.

Doel:

Met deze kwaliteitskaart leggen we schoolbreed de gemaakte afspraken vast en verbinden we de verschillende methodes/programma's aan elkaar. Door een sterk pedagogisch klimaat werken we preventief in plaats van curatief en kijken we naar de kansen en mogelijkheden van ieder kind.

Onze gouden afspraken zijn voor ons leidend:

Zorg goed
voor JEZELF

Zorg goed
voor DE ANDER

Zorg goed
voor DE OMGEVING

Uitgangspunten:

- In alle groepen wordt er minimaal één Kwink/Rots&Water/EF-les per week gegeven.
- Minimaal vijf keer per jaar wordt een Rots en Water-les gegeven (tussen alle vakanties in ten minste één keer en/of geclusterd). Alle leerkrachten van basisschool Cortemich zijn gecertificeerde Rots en Water-trainers.

- De werkgroep SEO (de specialist gedrag) stuurt per periode een mail met een schoolbrede SEO-planning met 20 Kwink-lessen per jaar. Het doel hiervan is dat schoolbreed aan dezelfde competenties gewerkt wordt met een gelijke planning. De inhoud van de lessen Rots & Water en executieve functies zijn op behoefte van de groep (witte weken).
- Er wordt in school alleen gebruik gemaakt van de INNOVO beeldspraak van de fiets wat betreft executieve functies in ondersteuningsniveau 3 of 4.
- In unit 5-8 kan door de leerkracht groepsbreed focus worden gelegd op versterking van één of meerdere executieve functies d.m.v. het opnemen in de weektaak of het zelf 'inschalen' op het doelenbord.
- We besteden extra veel aandacht aan het creëren van een goed pedagogisch klimaat in de klas met de gouden (start schooljaar tot aan herfstvakantie) én de zilveren weken (drie á vier weken na de kerstvakantie).

Aanpak:

Wij begeleiden onze kinderen in hun brede ontwikkeling. We zien dat aandacht voor Sociaal-emotioneel leren (SEL) zorgt voor een evenwichtige balans tussen het schoolse leren en het sociaal-emotionele leren. Het draagt bij aan het welbevinden van onze kinderen en aan het realiseren van een veilige leer- en leefomgeving.

Onderstaande gouden afspraken, SEL-competenties en executieve functies zijn bewust in deze opbouw opgenomen. Het is belangrijk om goed voor jezelf te zorgen, voordat je voor een ander en voor de omgeving zorgt. Bij de executieve functies geldt dat deze eveneens bij de overige 2 gouden afspraken terugkeren, maar in eerste instantie vanuit "Ik zorg goed voor mezelf" aangesproken dienen te worden. Enkele SEL-competenties zijn bij meerdere gouden afspraken in te delen, dit is vanwege de leesbaarheid niet gedaan.

Gouden afspraken	SEL-competenties	Executieve functies
Ik zorg goed voor mezelf	Competenties (omschrijving)	
	Besef van jezelf - Kunnen inschatten van je eigen gevoelens - Kennis hebben van je interesses, waarden en kracht - Een gezond zelfvertrouwen Zelfmanagement - Impulscontrole bij stressvolle situaties - Omgaan met heftige emoties - Doelgericht gedrag	Reactie-inhibitie: Nadenken voor je iets doet (fiets: rem). Werkgeheugen: Informatie in het geheugen vasthouden tijdens de uitvoering van complexe taken (fiets: helm). Volgehouden aandacht: Aandacht erbij houden, ondanks afleidingen, vermoeidheid of verveling (fiets: lamp). Taakinitiatie: Zonder dralen met projecten beginnen, op tijd, op efficiënte wijze (fiets: trappers). Planning Prioriteren: Een plan bedenken om een doel te bereiken of een taak te voltooien (fiets: kaart). Organisatie: Dingen volgens een bepaald systeem arrangeren of ordenen (fiets: rugzak). Timemanagement: Inschatten hoeveel tijd je hebt, hoe je die kunt indelen en je aan tijdslimieten en deadlines te houden (fiets: klok). Doelgericht doorzettingsvermogen: Een doel formuleren en realiseren (fiets: versnelling). Flexibiliteit: Plannen herzien als zich belemmeringen of tegenslagen voordoen (fiets: stuur). Emotieregulatie: Emoties reguleren om doelen te realiseren, taken te voltooien of gedrag te controleren (fiets: vlag).

		Metacognitie: Een stapje terug doen voor zelfmonitoring en zelfevaluatie (fiets: verkeerslicht).
Ik zorg goed voor de ander	Competenties (omschrijving)	
	Besef van de ander - Empathie - Perspectief nemen - Verschillen tussen individuen en groepen herkennen en waarderen - Sociale cues juist interpreteren	
	Relaties kunnen hanteren - Relaties aangaan gebaseerd op samenwerking - Sociale druk weerstaan - Conflicten oplossen	
Ik zorg goed voor de omgeving	Competenties (omschrijving)	
	Keuzes kunnen maken - Weloverwogen kiezen met de juiste aandacht voor jezelf en de ander - Bijdragen aan een positief klimaat in je school - Verantwoordelijkheid nemen voor je eigen gedrag.	

Drie niveaus van begeleiding en ondersteuning

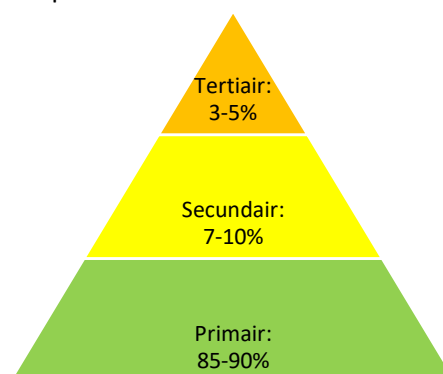
Binnen Cortemich acteren we preventief vanuit onze gouden afspraken.

Er worden drie niveaus onderscheiden.

Primaire aanpak: Voor 85 tot 90% van onze kinderen is deze algemene aanpak vanuit de methode Kwink, Rots en Water en executieve functies voldoende.

Secundaire aanpak: Voor 7 tot 10% van de leerlingen voldoet deze aanpak niet, voor hen is er specifiek aanbod van programma's voor leren en gedrag nodig. De leerkracht bespreekt dit met de IB-er en/of onderwijsondersteuner, voert een kindgesprek en verzorgt extra aanbod door bijv. de onderwijsondersteuner met extra Rots en Water-lessen in een klein groepje en/of begeleiding bij het versterken van de executieve functies.

Tertiaire niveau: Ongeveer 3 tot 5% van de leerlingen profiteren niet van de maatregelen op primair en secundair niveau. Voor leerlingen in de secundaire en tertiaire niveau geldt dat de gedragsspecialist, intern begeleider (en waar wenselijk de CPO'er) betrokken worden om te voorzien in hun behoeften.

We hebben in een [Gedragsverwachtingenmatrix](#) vastgelegd welk gedrag we van leerlingen verwachten in de verschillende ruimtes/locaties op school. Deze gedragsverwachtingen zijn ook ingedeeld in de gouden afspraken (Ik zorg goed voor mezelf, de ander en de omgeving). Bij de intake worden ouders gewezen op deze gedragsverwachtingen. Daarnaast beogen we met deze matrix dat het voor alle teamleden duidelijk is wat we de gedragsafspraken zijn binnen de verschillende zones/gebieden en wat we van elkaar kunnen verwachten wat betreft het aanspreken van leerlingen op het passende gedrag.

In de [escalatieladder](#) in het Schoolveiligheidsplan staat beschreven hoe we kijken naar klein en groot probleemgedrag en ontoelaatbaar gedrag en hoe we hier mee omgaan.

Geïntegreerd aanbod per periode

De werkgroep SEO/gedrag biedt per periode (van vakantie tot vakantie) handreikingen in een geïntegreerd aanbod vanuit de methodes/bronnen Kwink, Rots & Water en Executieve functies. Binnen de periodeplanning zijn er witte weken waarin preventief, en waar nodig curatief, aan de slag gegaan kan worden vanuit de behoeften van de groep. In de witte weken biedt de groepsleerkracht Rots & water aan binnen de gymlessen (minimaal 5x per jaar). Ook het ondersteunen in en aansturen op de executieve functies hebben een plek in ons wekelijks aanbod. Waar dit in de groepen 1 t/m 8 op vraag en in (spel)werkvormen terugkomt, heeft dit in de groepen 7-8 met regelmaat een plek binnen de weektaak.

Mocht in een groep zichtbaar worden dat een of meerdere leerlingen vastlopen in bepaalde vaardigheden dan gaan de leerkracht/onderwijsondersteuner, intern begeleider en mogelijk de specialist gedrag hierover in gesprek. In overleg wordt de interventie bepaald en ingezet.

Gouden weken

Elk jaar maakt een groep alle fases van groepsvorming door (forming, storming, norming, performing, adjourning). Met de gouden en zilveren weken spelen we in op deze fases, zodat we dit proces kunnen ombuigen tot een positief groepsklimaat. Daarom starten we ieder schooljaar met de Gouden weken. Dat is de periode van de eerste schooldag tot aan de herfstvakantie. Die eerste zes tot acht weken zijn cruciaal voor het creëren van een fijne sfeer in de groep. Het staat en valt met het voorleven en bespreken van belangrijke waarden, en daarnaast met het introduceren en leren houden aan normen (afspraken en regels). Natuurlijk in de eigen groep, maar óók in de hele school. Vanuit de werkgroep wordt hier tijdens onze startvergadering (in de laatste week van de zomervakantie) aandacht aan besteedt.

Zilveren weken

Het onderhouden van een positief groepsklimaat is natuurlijk een continu proces en na een pauze is het wenselijk om de groepsvorming weer een oppepper te geven. Hiervoor gebruiken we zo'n drie tot vier weken na de kerstvakantie. Ook dan worden er vanuit de werkgroep handreikingen aangeleverd.

Specifieke behoeften vanuit de groep

Wanneer de Gouden weken voorbij zijn, heeft de leerkracht goed zicht op het groepsklimaat in zijn/haar groep. Waar nodig heeft de leerkracht in deze periode extra ingezet op het welbevinden van de leerlingen en de groep als geheel.

In okt/nov worden de leerkracht-vragenlijsten in de groepen 3 t/m 8 uitgezet en leerlingen in de groepen 6 t/m 8 vullen de vragenlijst Sociaal Emotioneel Functioneren (SEF). In de groepen 1 en 2 wordt het sociaal emotioneel welbevinden gemonitord met behulp van de doelen van Mijn Kleutergroep. De resultaten gebruiken we om waar nodig extra kindgesprekken te plannen, met ouders in gesprek te gaan en/of groepsinterventies uit te zetten.

Overig:

We vinden het belangrijk om ouders goed op de hoogte te houden van de ontwikkeling van hun kind, groeien doen we natuurlijk samen. Daarom nemen we liever een keer te veel, dan een keer te weinig contact met ouders op.